

กระดานข่าวงานวิจัยใช้ได้จริง :

เนียมหูเสือ

พืชอาหาร พืชสมุนไพร

กลุ่มวิจัยพฤกษศาสตร์และพืชไร่พืชสวน
สำนักคุ้มครองพันธุ์พืช กรมวิชาการเกษตร

รายสัปดาห์ที่ ๒ ประจำเดือนสิงหาคม

ชื่อวิทยาศาสตร์	<i>Plectranthus amboinicus</i> (Lour.) Spreng.
ชื่อวงศ์	LAMIACEAE
ชื่อสามัญ	Indian borage, Country borage, Oreille, Oregano
ชื่ออื่น	หอมด่วนหูเสือ หอมด่วนหลวง (ภาคเหนือ) เนียมหูเสือ (ภาคอีสาน) ผักฮ่านใหญ่ (ไทใหญ่) ผักหูเสือ (ทั่วไป)

ไม้ล้มลุก มีอายุหลายปี ลำต้นสูงประมาณ 0.3-1 เมตร มีลักษณะอวบน้ำ หักได้ง่าย กิ่งและลำต้นค่อนข้างกลม ต้นอ่อนจะมีขนขึ้นอย่างหนาแน่น เมื่อแก่แล้วจะค่อย ๆ หลุดร่วงไป ใบ เป็นใบเดี่ยว ออกตรงข้ามกัน ใบเป็นรูปไข่กว้างค่อนข้างกลมหรือเป็นรูปสามเหลี่ยมด้านเท่า ปลายใบกลมมน โคนใบกลมหรือตัด ขอบใบหยักเป็นคลื่น ใบเป็นสีเขียวอ่อน แผ่นใบหนา และอวบน้ำ ผิวใบมีขนอ่อนนุ่มขึ้นปกคลุมอยู่ทั่วทั้งใบ แผ่นใบนูน เส้นใบเล็ก ใบเมื่อนำมาขยี้ดมจะมีกลิ่นหอมฉุน ดอกเป็นช่อ ยาวประมาณ 10-20 เซนติเมตร โดยจะออกตามปลายกิ่งหรือยอด ในช่อหนึ่งจะมีดอกย่อยประมาณ 6-8 ดอก ดอกจะทยอยบาน ทีละ 1-2 ดอก กลีบดอก 5 กลีบ กลีบดอกเป็นสีม่วงขาว ลักษณะเป็นรูปเรือ โคนกลีบเชื่อมติดกันเป็นหลอด ส่วนปลายแยกเป็นกลีบ 2 กลีบ กลีบบนสั้น ตั้งตรง และมีขน ส่วนกลีบล่างมีลักษณะยาวและเว้า ก้านเกสรเพศผู้เชื่อมติดกันเป็นหลอด ตอนโคนล้อมก้านเกสรเพศเมียไว้ กลีบเลี้ยงดอกเชื่อมติดกันเป็นหลอดรูปประฆัง มีขน และมีต่อม ปลายแยกเป็นแฉก 5 แฉก แฉกบนเป็นรูปไข่กว้าง ปลายแหลม ส่วนแฉกข้างเป็นรูปหอกแคบ โดยแฉกล่างจะยาวกว่าแฉกอื่นเล็กน้อย ส่วนใบประดับมีลักษณะเป็นรูปไข่ กว้างปลายแหลม ก้านสั้น ผลมีขนาดเล็ก ลักษณะของผลเป็นรูปกลมแป้นสีน้ำตาลอ่อน เปลือกผลแข็ง

ต้นเนียมหูเสือนี้ สามารถขยายพันธุ์ได้ง่ายด้วยวิธีการปักชำ ทั้งยอดหรือลำต้น เจริญเติบโตได้ดีในดินอุดมสมบูรณ์ที่มีอินทรีย์วัตถุสูง ชอบความชื้นมาก และแสงแดดปานกลาง พบขึ้นตามที่รกร้างทั่วไป ตามที่ลุ่มชื้นแฉะทั่วทุกภาคของประเทศไทย แต่พบได้มากทางภาคเหนือ และภาคตะวันออก เชียงเหนือ ซึ่งมักนิยมปลูกไว้กินเป็นผัก โดยใบสดเป็นผัก แก่ล้มน้ำพริกชนิดต่างๆ และต้มลวกช่วยให้อาหาร มีรสชาติอร่อยยิ่งขึ้น

การใช้ประโยชน์จากเนียมหูเสือทางสมุนไพร เช่น ต้นและใบ กลิ่นหอมฉุน มีสรรพคุณช่วยทำให้เจริญอาหาร ราก ช่วยดับกลิ่นปาก แก้ปวดฟัน ป้องกันฟันผุ นำรากหูเสือมาแช่กับน้ำเปล่า ดื่มน้อย ๆ ต้นและใบใช้ตำแล้วนำมาโปะหน้าผากหรือกระหม่อมเด็กเล็กจะช่วยลดไข้ตัวร้อน แก้ไข้หวัดในเด็กได้

เรียบเรียงข้อมูลโดย นายบดินทร สอนสุภาพ
นักวิชาการเกษตรชำนาญการ